

הפינה המשפטית מאת עו"ד איילה בירגר, הרצל 5, נתניה 09-8844156
המשרד מתמחה בדיני מקרקעין, משפט מסחרי, רשויות מקומיות, תאגידים, צוואות וירושות.

הליכי גביה מינהליים של מיסים מוניציפליים מאת עו"ד איילה בירגר / ינואר 2008

מיסים מוניציפליים הינם מיסים שאם האזרח אינו משלמם ניתן להמשיך נגדו בהליכי גבייה על אף שמתבררות טענות האזרח. לא כך הדבר לגבי מיסים המשולמים לאוצר המדינה לגביהם קובע החוק מפורשות כי כל עוד מתבררות טענות האזרח אין לבצע הליכי גבייה.

כלומר לגבי השלטון המקומי אין הוראת חוק ברורה.

פסקי הדין שיצאו תחת ידו של בית המשפט המחוזי במסגרתו מתנהל ברור הליך הגבייה המינהלי מתלבטים בשאלה זו וההתלבטות ניכרת בפסיקה.

פסיקה - שנות ה-90

בפסיקה בשנות ה-90 ניכר כי בתי המשפט נוטו לעמדה לפיה חובה על הנישום לשלם את המס במלואו גם אם יש לו השגות לגיטימיות. כלומר עצם הוצאת השומה ע"י הרשות המקומית מחייבת את הנישום לשלם ומקימה את הזכות של הרשות המקומית לנקוט נגדו בהליכי גבייה מינהליים אם לא נהג כך. כלומר מדובר בהליכי גבייה שאין עליהם פיקוח של בית משפט. עמדה זו נבעה מכך שבית המשפט ראה לנגד עיניו את מצבן הרעוע של הרשויות המקומיות והחשש מפני התחמקות מתשלום המס.

פסיקה - שנות ה-2000

אולם מאז תחילת שנות ה-2000 הפסיקה מאופיינת בדעות אחרות. פסק הדין בענין רכבת ישראל קבע כי רשויות מקומיות יכולות לנקוט בהליכי גבייה רק במקרים חריגים. במקרים אחרים עליהן לנהוג כמו כל גוף אחר הטוען לקיומו של חוב כספי ולהגיש תביעה מסודרת לבית המשפט.

הפרטת הליכי הגבייה

כיום נשמעות טענות קשות כנגד הגבייה המינהלית של מיסים מוניציפליים. הדבר נובע ככל הנראה מהפרטת הליכי הגבייה. רשויות מקומיות שוכרות שרותיהן של חברות פרטיות ששכרן ניגזר מהצלחת הגבייה. אכן ההפרטה מעודדת יעילות גבייה ומכניסה כסף לקופת הרשות המקומית ובכך מטיבה את מצבה אולם יש לזכור כי חברות אלו אינן נתונות לפיקוח מינהלי ואינן כפופות לכללי אחיקה ומשמעת של השירות הציבורי. שכרן של החברות הפרטיות הנגזר מהצלחת הגבייה יוצר תמריץ טבעי להפעיל הליכי גבייה נוקשים גם במקום שמבחינת כללי המינהל הציבורי (סבירות ומידחיות) אין מקום לעשותו. כך למשל נישומים המנסים לנהל מו"מ ניתקלים בלחץ כבד המופעל עליהם תוך שימוש בעיקול מינהלי לצורך זרוז התשלום.

גבייה ללא פיקוח

פסק דין בענין זה נדון בבית משפט לתביעות קטנות בפתח תקווה. חברת הגבייה של עיריית פ"ת התעקשה לנהל הליכי גבייה לגבי קנס חניה שהוטל שלא כדין על תושבת העיר. על הדו"ח נרשם מספר רכב שגוי שלא היה של אותה תושבת. בית המשפט ציין כי מדובר ברשויות אטומות לב, דבקות בבירוקרטיה שאף לא העלו אפשרות לבקש סליחה מן התובעות על מה שעוללו להן. בית המשפט ציין כי מי שבאים לעקל את רכושן, עלול להיפגע פגיעה נפשית קשה, לבטח כשהעיקול מוצדק, לא כל שכן כשאין לו כל הצדקה.

הליכי גבייה פוגעים

הליכי הגבייה פוגעים בזכויות הקניין של הפרט, לעיתים גם באופן בלתי הפיך.

צורך ביצירת שני מנגנונים נפרדים

לפיכך ראוי היה שייקבעו שני מנגנונים נפרדים בעניינים אלו. האחד - שיפקח על חברות הגבייה למניעת שרירות והתעמרות של פקידי הגבייה באזרח והשני - מנגנון שיפוטי לברור טענות הנישום כנגד עצם החבות במס, כאשר הגבייה מתבצע רק לאחר שהגוף השיפוטי יפסוק לטובת הרשות המינהלית.

מסקנה

המסקנה היא שאיזון נכון בין זכויות הפרט לחובתו לשלם מיסים מחייב להקים שני מנגנונים נפרדים. האחד - לצורך פיקוח על חברות גבייה חיצוניות והשני - לצורך בירור חבותו של הנישום במיסים מוניציפליים. מנגנון שכזה קיים באופן חלקי בלבד באמצעות ועדות ערר לענייני ארנונה עליהן נמתחה ביקורת רבה באשר להתנהלותן. כמו כן יש לעכב את הליכי הגבייה עד לביצוע הבירור. אילו היו מחקיימים שני מנגנונים אלו היה בכך פיתרון לבעיות שהזכרו לעיל.

- עו"ד בירגר עוסקת בתחום המקרקעין / נדל"ן / מסחרי משרד: רח' הרצל 5 נתניה, טל: 09-8844156
- מאמר זה אינו מהווה יעוץ משפטי אלא הסבר ראשוני בלבד. יש להיוועץ בעו"ד לפני כל פעולה.